

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILA SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 9 juna 1939
God. X • Broj 23.

SOKOLSTVO I OMLADINA

Sokolstvo je oduvek kao jedan od glavnih zadataka smatralo da odgaja omladinu u nacionalnom duhu, te u duhu zdrave demokratije, socijalne pravde i napretka. Tu svoju delatnost ono nije ograničavalo samo na svoje pripadnike, nego je nastajalo da utiče i na ostalu omladinu, da je privuče u svoje redove, ili da je bar učini korisnom za opšti nacionalni život, pazeći da pri tom ni ukoliko ne odstupa od svojih osnovnih načela.

To vredi i za sadašnji rad sokolstva, ili sokolskih pripadnika među omladinom, naročito studentskom. Možda nikoj organizacija nije sa nezainteresovanijom brigom pratila negativne pojave u toj omladini, niti je više uradila da ih ukloni, nego li je Sokolstvo, — ubedena da omladina zdravog naroda, kao što je naš, ne može u srži da bude nego nacionalna, demokratska i napredna, i zaista čim su prve oblačine počele da se javljaju, osećaj rodoljublja zatalasao je najpre tu omladinu i doveo do manifestacija koje su kulminirale u golemom zboru beogradskog studentstva, koncem aprila, na kome je bilo najmanje 6.000 ljudi, i koji je sav bio posvećen odbrani, veličini i nezavisnosti Jugoslavije.

U tom trenutku, Sokolstvo je, pozvano od omladine, preko pojedinih svojih časnika ili ustanova, počelo da tu omladinu pomaže u dizanju nacionalnog duha, u organizovanju narodno-odbrambene snage itd. Ali baš u tom trenutku počeli su i napadati na Sokolstvo, najpre iz kuhinje, koja mu je od vajkada protivna, i koja se prva nabacila na nj denuncijom komunizma, a onda i sa par, vrlo opurnih strana, i konačno sa strane »Biltena za omladinu Jugoslovenskog narodnog pokreta Zbor«.

Bilten o kome je reč, piše u br. 2, godine I, između ostalog, i ovo:

»Žalosna je činjenica da se poslednjih meseci primećuje da nema ni jedne komunističke manifestacije, javnog nastupa, priredbe, mitinga, na kojima ne bi bili zastupljeni jugoslovenski sokoli, i to i zvanično i nezvanično. To nas u tolikoj meri začuđuje da se pravom pitamo: da li je moguće da su sokoli, koji su uvek visoko držali barjak nacionalizma, viteštva i patriotizma, danas pljunuli na te svete ideale. Itd«.

Dalje, taj isti bilten donosi vest »Komunisti na delu«, u kojoj izveštava o pomenutoj studentskoj manifestaciji, za koju i sam kaže, da joj je prisustvovalo »nekoliko hiljada ljudi«, i da su bila angažovana »sva patriotska društva«, pa pored ostalih »i predstavnici rezervnih oficira, ratnika i Sokola«. I konačno, u tom istom broju se nalazi vest o velikom manifestacionom zboru, koji je trebao da se održi u Novom Sadu, pod geslom »Branimo Jugoslaviju!«, i na kome je »trebalo da bude zastupljeno 31 društvo«, pod vođstvom Sokola, a na koga se ponovo nabacuje denuncijom, da su ga priredili komunisti.

Za poštenu javnost, koja zna da je baš Sokolstvo bilo ono, koje je ponelo najteži teret borbe protiv komunizma, u vreme kad je taj komunizam bio na vrhuncu, i kad je čak i kod nas imao 40 poslanika, dok su oni koji danas žive od toga bauka, saradivali sa njime, — suvišna je svaka odbrana od ovakvih apsurdnosti. Jednako kao i za one, koji su na svojim očima videli, da su se sve manifestacije, na kojima je učestvovalo Sokolstvo, odvijale u znaku najborbenijeg jugoslovenskog rodoljublja, da su se vodile uz poklike jugoslovenskoj dinastiji, državi, vojsci i sokolstvu, i da su svi sokolski govornici na njima propagirali stoprocentnu sokolsku ideologiju. Zar nije to, uostalom vrhunac prepotencije, koja je tipični produkt rasističkog vaspitanja, kada se manifestacije, u kojima, po njihovom vlastitom priznanju, učestvuju golema većina omladine i predstavnici svih rodoljubivih udruženja (a mi dodajemo da su na njima bili i mnogi vrlo odlični i ugledni ratnici i elita naše inteligencije!), sa strane grupe omladinaca krste kao antinacionalne i komunističke, i kad se na taj način čitava naša rodoljubiva javnost tretira kao krdo slepaca koja ne vidi u kako opasnu komunističku klopku upada, dok joj anonimni bilten omladine Zbora, ne otvori oči...

Ako ima neko ko pravi reklamu za komunizam i ko seje nacionalni defetizam, to su baš oni koji manifestacije u kojima učestvuju 95% studentske omladine nazivaju komunističkim! Jer kad bi to bilo tačno, onda bi ono 5% omladine koja na tim manifestacijama nije uzela učešća, predstavljalo vrlo mršavu utehu za našu nacionalnu budućnost. Ali mi držimo da bi čak i onda daleko preča dužnost svih onih kojima vaspitanje omladine leži na srcu, bila, da se, makar i kroz odžak uvuku k tima 95% omladine, da je predobiju za nacionalnu misao, nego li da se osvrću na prigo-vore onih 5%, koji i onako uobražavaju sebi da su uzeli monopol na nacionalizam i prema tome je uzalud da im se govori... A pogotovo onda, kad nas golema većina te omladine sama poziva; kad dolazi na sokolske manifestacije, kada se kiti jugoslovenskim zastavama itd!...

Ne uobražavamo mi naravno sebi, da ih među tom omladinom nema dosta koji se ne slažu u svemu sa nama, pa da — pored pripadnika niacionalističkih, demokratskih, zemljoradničkih i socijalno usmerenih skupina, — ima i takvih koje označuju kao komuniste. Ali, zar da zbog nekolicine njih, propustimo divnu priliku da sokolsku misao sejemo na zborovima, na kojima se sastaje po nekoliko hiljada omladine?... Neka nam iznese bilten Zbora, jesu li predstavnici Sokola ma i za trun odstupili u svojim govorima na tim manife-

stacijama od sokolske ideologije; kao što se n. pr. bilten Zbora veseli da su vlasti zabranile manifestaciju 31 rodoljubivog udruženja u Novom Sadu, ma da je i vrapcima jasno, kome je u centru Vojvodine takva manifestacija mogla da smeta... Mi smatramo da je veći dobitak za narodnu stvar, ako čak i oni koji su nas napadali, odobravaju našim govornicima, nego li da pustimo da ta omladina ostane tuda nacionalnoj stvari, samo za to da budemo pošteđeni od optužaba onih kojima te manifestacije nisu bile trn u oku za to, što je na njima tobože bilo malo nacionalnog i rodoljubivog osećaja, već zato što je na njima bilo isto tako mnogo demokratskog i anti-fašističkog raspoloženja!

Ne velimo da nema slučajeva gde treba i u odnosu na omladinu biti vrlo oprezan, pa su tako pojedina sokolska društva, gde im se činilo da priređivači, po još svežoj prošlosti ne daju dovoljno garancija za nacionalni tok priredbi, odbili saradnju sa njima. To je stvar uvidavnosti, koja je kod Sokola, i u slučaju kad prihvate, i u slučaju kad ne prihvate saradnju, uvek vođena najčišćim nacionalnim kriterijem! I zato sa indignacijom odbijamo izreze, kao što su »pljunuti na svoje ideale«, a koje se usuduje da nam uputi bilten, koji u sadašnjem momentu, kad 99% naše javnosti, zdravim instinktom oseća odatle mu preta opasnost, nalazi da nije u krajnjoj meri defetistički da pravi propagandu za ličnosti, režime i pokrete, kojima se divi.

Karakteristično je, međutim da u isto vreme dok nas zbog studentskih manifestacija napada bilten Zbora, to isto čini i najantijugoslovenskiji i najfrankovačkiji zagrebački list, »Hrvatski Narod«. Tamo se n. pr., u broju od 2 juna, u članku »Pojave na Kr. Sveučilištu u Beogradu«, akcija beogradskih studenata napada kao nacionalna i jugoslovenska; kao pokret koji saraduje sa jugoslovenskim Sokolstvom, čiji govornici govore o kosovskom poštenju i tvrde da su »potomci junaka sa Čegra i Mišara, sa Cera i Kajmakčalana«, koji traže da se »stisnemo jedan do drugoga, da zajednički branimo zemlju«, i koji »u dobrovoljačke studentske bataljone hoće da uvuku i hrvatsku omladinu«, protiv čega se frankovački Goti, naravski, bune i tvrde da njihova, t. j. frankovačka omladina nema nikakve veze sa tom akcijom... Pa kad bi omladina oko biltena »Zbor« umela imalo da vidi, ona bi baš u tom napadaju najfrankovačkijeg antijugoslovenskog lista našla najbolji dokaz, da akcija studentske omladine nije štetna za Jugoslaviju, sem ako simpatije za fašizam, koje su im zajedničke sa frankovcima, ne smatraju važnijim od svega ostalog...

I šta da se, naposljetku, čudimo, kada se našlo biltena, koji su čak i osnivanje studentskog dobrovoljačkog bataljona, koji se pod našom slavnom nacionalnom šajkačom vežba da brani Jugoslaviju i kojemu su najkompetentniji vojni faktori dali oružje i instruktore, — krsti »sumnjivim štimungsmaherajom« i komunističkom akcijom; a čiji se gospodari, i javnim i tajnim denuncijama nabacuju na upravu Studentskog Doma, — upućujući time svoje prepotentne lekcije čak i onim krugovima, u koje svaki čestiti Jugosloven treba da ima neograničeno poverenje.

Pred tom činjenicom nama ne ostaje ništa drugo, nego da se ponosimo što se slažemo sa svima patriotskim organizacijama, što imamo pouzdanja u zdrav razum i dalekovidnost naših vojnih faktora; i što u 95% naše omladine, sejemo zdrave i rodoljubive sokolske misli, što ni u kom slučaju ne može da ostane bez ploda.

40 godina sokolovanja brata Dr. O. Gavrančića

Zajedno sa sletom sokolske župe Zagreb, koji je na žalost, zbog poplava, morao biti odložen na 25 jun, slavi zagrebačko, a s njime i čitavo jugoslovensko Sokolstvo značajan jubilej, 40-godišnjicu sokolskog rada brata Dr. Otona Gavrančića, starešine zagrebačke župe i zamenika starešine Saveza Sokola K. J.

Ime Dr. Gavrančića je, kao malo čije, usko vezano sa sokolskim radom i sa jugoslovenskim nacionalnim stremljenjima. Sokolstvo je brata Gavrančića privuklo sebi još kao studenta, pa je kao mlad pravnik, stupio u redove Hrvatskog sokolstva, gde je marljivo pohađao časove vežbanja i već za rana bio prožet sokolskim duhom, koji je dao smer čitavom njegovom životu.

Pošto je završio studije, vratio se u svoj zavičaj, Viroviticu, gde je odmah pristupio osnivanju sokolskog društva, tako da je već na osnivačkoj skupštini bio izabran za drugog zamenika starešine. Historija rada

sokolske župe bjelovarske je usko vezana za ime Dr. Gavrančića, koji joj je posvetio svu svoju ljubav, kao marljiv vežbač i kao uzoran prosvetni radnik.

Koncem rata preselio se brat Gavrančić u Zagreb, gde je odmah stupio u društvo Soko I; a njegova supruga, sestra Milka Gavrančić je kumovala pri osvećenju barjaka tog društva. Osećajući potrebu da se sokolski rad u Zagrebu razgrani, brat Gavrančić je, zajedno sa Milanom Marjanovićem, J. Banjaninom i drugim nacionalnim radnicima, pristupio osnivanju drugog sokolskog društva u Zagrebu, sa sedištem u realnoj gimnaziji, kojemu je gotovo od prvoga početka pa do danas ostao na čelu, kao starešina i najuzorniji ga vodio. Hvala radu br. Gavrančića, društvo Zagreb II je danas u tehničkom pogledu na čelu zagrebačkog sokolstva, a i inače je jedno od najnaprednijih u našem sokolstvu.

Stekavši na taj način ljubav i priznanje čitavog zagrebačkog Sokolstva, kao i svih okolnih društava, brat Gavrančić je bio izabran za starešinu sokolske župe Zagreb, kojoj se i danas nalazi na čelu. Pod njegovim vođstvom župa Zagreb umela je da se afirmiše intenzivnim radom i u najtežim prilikama, okruživši taj rad veličanstvenim sletom god. 1934; zatim izgradnjom sjajnog stadiona Kralja Aleksandra, i konačno pripremama za slet koji će se održati 25 juna, a koji će biti isto tako veličanstven.

Postavši na osnovu takvog rada jedna od najpopularnijih ličnosti jugoslovenskog Sokolstva, brat Dr. Gavrančić je još god. 1934 bio izabran za zamenika starešine Saveza Sokola K. J., koje mesto pokriva i danas, sa najvećim ugledom i savestnošću.

Ljubav i poštovanje što ih br. Gavrančić uživa u Sokolstvu, ne zasnivaju se toliko na visokim položajima što ih je zauzimao, koliko na odlikama koje je na tim položajima pokazao. Brat Gavrančić je i po svom vaspitanju, po svojoj aktivnosti i po ophodjenju sa braćom, uzoran predstavnik najplemenitijeg sokolskog bratstva, dubokog nacionalnog osećanja i urođenog demokratskog mentaliteta. Zasluga brata Gavrančića nije bila samo u tome, što je umeo da vodi društva i župu, već i u tome što je znao da izabere najpodesnije saradnike, da članstvu ulije volju za rad, da im na primeru ukaže kakav treba da je pravi Soko, i da uvek drži budnim u njima veru u pobjedu sokolskih i jugoslovenskih ideala. Jugoslovenstvo brata Gavrančića je dubok nacionalni, socijalni i etički osećaj, a njegova ljubav za nacionalne svetinje, za nacionalnu prošlost i budućnost, te za našu nacionalnu dinastiju, nose na sebi religiozni karakter, a pogotovo njegova odanost amanetu viteškog Kralja Ujedinitelja.

Svojim radom u privatnom životu i u službi, brat Gavrančić se pokazao uvek kao svestan Soko; znao je da odoleva iskušenjima životne borbe, sačuvaio je pun mladenački zanos i idealizam, i time je stekao simpatije čitave dobronamerne javnosti.

Kao zamenik starešine Saveza Sokola K. J., brat Gavrančić je stekao neprocenjivih zasluga, pa zato svi članovi starešinstva smatraju naročito radošću što mogu sa njime da sarađuju. Savez čestita najsrdačnije bratu Gavrančiću 40-godišnjicu tako obilnog i značajnog rada, sa željom da ga još dugo vidi u svojoj sredini, spremna za daljnje uspehe na putevima ka konačnoj pobjedi sokolstva i jugoslovenstva.

Слет жупе Нови Сад у Ст. Бечеју

Соколска жупа Нови Сад одржала је XI жупски слет у Ст. Бечеју, дана 4 јуна.

Дан је био крајасан, па је цела приредба потпуно успела. Кроз окићени град државним заставама и славуцима, са натписима „Добро нам дошли“ и „Здраво!“, од раног јутра пристизале су стотине и стотине сокола и соколица, из свију крајева новосадске Жупе, да се касније претворе у масу од неколико хиљада. Такође и наша дична војска и морнарица узела је учешћа на овом слету.

На слету су биле заступљене све категорије тако, да је узело учешћа око 5000 сокола и соколица. После завршене пробе, формирана је импозантна поворка, која је на челу са соколском коњицом, мноштвом соколских застава и са неколико соколских музика, праћена одушевљеним клицањем и засипана цвећем од масе света и школске неце, око 12 часова стигла пред општинску зграду. У поворци је било и 700 чланова и 256 чланица у свечаним одорама. Врло су леп утисак оставиле нове одоре женског нараштаја.

Пред општинском зградом, соколи и војници, са највећом пажњом су саслушали говоре који су им упућени, најпре од старешине сокол. друштва Ст. Бечеј, бр. др. Душана Вујића; затим од старешине Жупе, бр. др. Игњата Павлаша; затим од Министра пољопривреде бр. Николе Бешлића, па бр. др. Влад. Белајчића; и на крају од председника општине Ст. Бечеј, бр. Мите Беарова. Сви говорници истакли су чврсту и непоколебљиву вољу и одлучност сокола и целог југословенског народа, да брани и чува отаџбину од сваког непријатеља, ма ко и ма где он био. Врло леп утисак учинио је кратак говор министра брата Бешлића, који је између осталог рекао: „Ако ме данас видите на овом политичком положају, знајте да зато нисам напустио соколске редове, а то опет не значи да ћу у соколске редове увлачити политику. Напротив, настојаћу да соколски дух и соколску идеју увучем у политику.“ — Говор брата Белајчића оставио је дубок траг у срцима свих присутних, који су га бурно поздравили.

После подне је одржан јавни час, који је потпуно успео. После наступа све чланства, заједно са војском, све категорије, од дечака до сокол. коњице, извеле су своје веж-

бе савршено. Нарочито допадање изазвале су ванредно лепо изведене вежбе војске и морнарице, као и есколске коњице. Веома допадљива је била и тачка чланица са вежбама на гредама, које је предводила наша вредна жупска начелница, сестра Васиљка Ракић. На часу су свирале наизменично соколске и једна војничка музика.

Овом јавном часу био је присутан изасланик Њ. В. Праља Петра II, пуковник бр. Ив. Брозовић, командант Прве армије, армијски генерал г. Мил. Петровић, командант Потиске дивизије области, дивизијски генерал г. Илија Брашић, затим изасланик Њ. Св. Патријарха и епископа бачког, г. Влад. Јанкулов, као и многи други угледни претставници, те веома велики број народа. — Увече је приређена академија, која је такође била одлично посећена.

За велики успех овог слета, треба одати признање браћи приређивачима из Ст. Бечеја, као и жупском начелнику, бр. Теодоровићу, предлаку бр. Вилићу и свима осталима, који су улагали максимум труда, да би се до жељеног резултата дошло.

Павле Кваић

ZNAČKE ZA VEŽBAČE

Propisane sokolske značke za sve vežbače od platna, koje se nose na sokolskoj odori, mogu se dobiti u Savezu Sokola, Prestolonaslednikov trg 34, po ceni od Din. 2.— po komadu. Novac treba unapred poslati.

Naše Sokolstvo na sletu „Junaka“

Savez Sokola K. J. primio je od bratskog Saveza bugarskih gimnastičkih društava „Junak“ pismeni poziv za učestvovanje na njihovom sletu, koji će se održati od 8 do 12 jula t. g.

8 jula održaće se međuslovensko takmičenje u slobodnim sastavima. Od 9 do 12 kod sleta sudelovaće i naše Sokolstvo sa vežbama. 11 jula nastupa na sletu naš naraštaj, muški i ženski. Tih će se dana održati i slovenska štafeta za članove 4 X 100, i za članice 4 X 80.

Put od naše granice do Sofije i natrag stajaće otprilike 27 dinara, a sletska značka stajaće otprilike 40 dinara. Sa tom značkom stiće se pravo na besplatan stan, na sve priredbe na sletištu, popusno putovanje na železnicama, tramvajima i automobilima, besplatno razgledanje muzeja i drugo. Sletska značka za naraštaj stajaće 10 dinara.

Savez Sokola K. J. uputio je tom prilikom našem Sokolstvu okružnicu, u kojoj kaže da je sada na nama da pokažemo pred braćom „Junakima“ da je naše Sokolstvo organizovano, disciplinovano i jako. Stoga se skreće pažnja svima da u svome delokrugu dejstvuju kako bi naš pohod u Sofiju bio, u istini, na što većem stepenu.

Popust za 75% na državnim i privatnim železnicama i parobrodima je dobijen, a odsustvo za drž. i samoupravno činovništvo je zatraženo. Koraci u vezi pasoša su preduzeti, pa će o svemu sve jedinice biti pravovremeno obaveštene.

Слет соколске жупе Петровград у Белој Цркви

XIV слет Соколске жупе Петровград одржан је 27 и 28 маја ове год. у Белој Цркви са неочекиваним успехом, нарочито кад се узме у обзир под каквим се околностима све то извело, и да је пре слета 19 дана па и на сам дан, 27 маја, падала непрестано киша.

У суботу поподне, редовним возовима стизали су први гости, а нарочито специјални воз са 30 вагона препуним соколских припадника, који је формиран у Петровграду. После поздравног говора брата Поповића Драгутина, старешине домаћег друштва, формирана је поворка.

Увече одржана је свечана академија са техничким и концертним делом, коју је отворио „Соколским поздравом“ мешовити хор Соколског друштва Томашевац. Затим је одржао говор просветар жупе, брат Мојсиловић који је изнео значај ове соколске смотре, нарочито у данашњој тешкој међународној ситуацији. Овај говор, препуна дворана — преко 2000 душа — прекидала је клицањем Краљу, Отаџбини, југословенској војсци и Соколству. Није било тачке у програму, а да публика није гражила клицањем да се понови.

После академије почело је народно весеље, са националним играма а које је трајало све до зоре.

Недеља је осванула мутна са тешким сивим облацима и са маглом. Ћаво време и десетодневна киша, која је поплавила слетиште, Соколско летње вежбаиште, учинили су да се јавна вежба морала одржати у дворишту реалне гимназије, па се морао растурати и преносити грађевински материјал са слетишта у двориште и све спремити и подићи за неколико часова. Дакле, оно што се на слетишту припремало и подигло за неколико дана, морало се рушити, пренети и подићи за неколико сати, и то упоредо са пробом вежби.

И сада замислите слику: музика свира и даје такт, начелници заповедају, колоне се постројавају, грађевинари раде, кола која преносе грађу пролазе кроз колоне вежбача и кваре ред, истодобно моторна тестера, која обрађује грађу, зврји и не чују се објашњења, — али соколи нису клонули већ су радили и спремали се да покажу своју свест и снагу, и показали су је!

Брат Матић Др. Миша у свом говору, између осталог, рекао је: „Бог је са нама“, и заиста је тако било, јер после десетодневне кише и јутрашњег мутног дана, око 10 часова појавило се данно очекивано сунце, и у 11 часова, после напорног рада, формирана је соколска поворка, дугачка преко једног километра и ишла улицама Беле Цркве, кличући Краљу, Отаџбини, југословенској војсци и Соколству, и певајући соколске, витешке и народне песме. Са балкона је поздравао Соколе добродошлицом претседник градске општине, г. Јанкулов Жива. Затим је говорио брат Матић Др. Миша, старешина Жупе, који је између осталог истакао да у белоцркванском окружју нема довољно соколских радника да би повели некада напредне соколске чете, па моли све оне који се могу ове дужности примити, да раде на ширењу Соколства у селу. Затим су говорили: делегат братског Савеза Сокола бр. Момир Синобад, који је у исто време заступао и соколску жупу Београд; делегат жупе Нови Сад бр. Кнежевић Милован; претставник Команданта I Армијске области и Командант места артиљериски пуковник г. Вукотић Милутин; и изасланик Бана Дунавске бановине и срески начелник г. Костић Милан. Све говорнике маса света, од неколико хиљада душа, поздравила је најзаноснијим одобравањем.

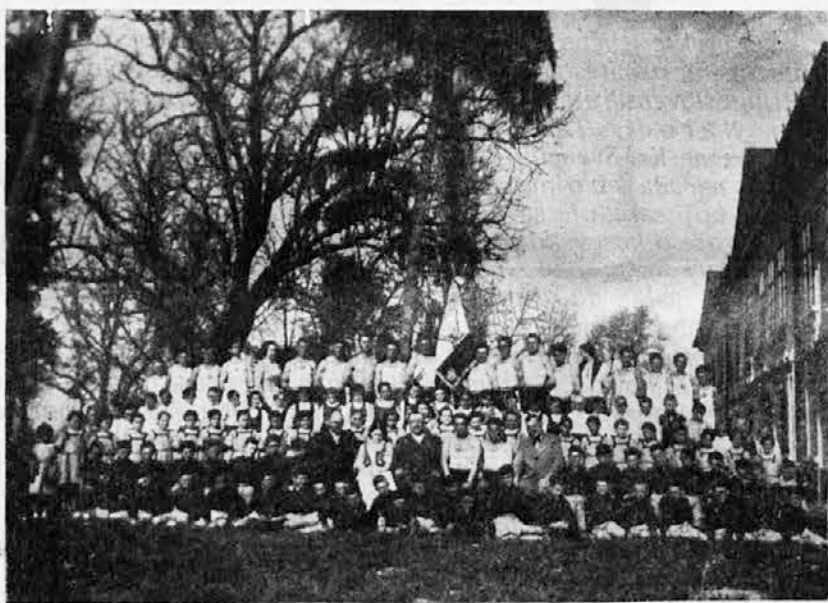
Програм јавне вежбе изведен је на опште задовољство. Нарочито су биле бурне овације за време наступа наше дичне војске, 31 ваздухопловне базе.

Потребно је овде похвалити нашу Соколску јединицу, Соколско друштво Нинчићево у срезу Јаша Томић, које је мало село са 2/3 мањинског елемента, а које је извело посебну тачку са великим бројем чланица, и то врло успело вежбу са украшеним луковима — венцима. Ове вредне ратарке заслужују похвалу, док њима суседно село, Српски Итебеј, без мањинских елемената, а које је по броју становника бар пет пута веће, није могло послати више вежбача од 2.

Увече је одржано народно весеље, намењено Соколима гостима.

Овом манифестацијом доказали смо, да смо спремни да бранимо отаџбину и да остајемо верни геслу: „Један народ, једна држава, један дух“.

J. C. Ђ.

Vežbačke kategorije društva Tenja, župa Osijek.

Optužnica i presuda Stevanu Žakuli, u banjalučkom procesu

(Svršetak)

Kao što dr. V. Besarović, tako i okrivljenik, ne priznaje, da je srpsko sokolstvo bilo jedinstveno i ujedinjeno u »Savezu Srpskog sokolstva« sa sjedištem u Beogradu, već tvrdi, da je svih pet srpskih sokolskih župa sačinjavalo jedinicu pod nazivom »Srpsko Sokolstvo«, a to jedinstvo da se je očitovalo samo na sokolskim sletovima. Inače da nije bilo ništa zajedničkog između tih srpskih sokolskih župa.

Kad je bilo govora o Dru V. Besaroviću, spomenute su sve činjenice koje nepobitno dokazuju potpuno jedinstvo srpskog sokolstva, a te su činjenice isto tako poznate bile Stevi Žakuli, kao i Dru Vojislavu Besaroviću. Okrivljenik Žakula se nadalje brani kao i Dr V. Besarović, da je na putu na sokolski slet u Sofiju, 1910 godine, čuo da ima društvo »Narodna odbrana«, da nije znao za cilj ni sredstva toga društva. Pred zagrebački slet, 1911 godine, imao je glavni tehnički odbor svoju sjednicu u Beogradu, na kojoj je bio i okrivljenik. Tom zgodom, kaže da je čuo po kafanama beogradskim govoriti o toj »Narodnoj odbrani« i da je u tom društvu Milan Pribičević glavni faktor. Saznao je tom zgodom da je svrha »Narodne odbrane« političko ujedinjenje Srba, ali da je mislio da

se rad toga društva ograničio samo na staru Srbiju i Mačedoniju i da se u glavnom sastojao u izašiljanju komita u te krajeve. Nadalje kaže da nije imao prilike, da se upozna s kojom ličnosti iz »Narodne odbrane«, a tvrdi da Milana Pribičevića ne pozna.

O društvu »Slovenski jug« da je čuo za vrijeme zagrebačkog veleizdajničkog procesa, ali da mu поближе o njem ništa nije poznato.

Za kragujevački statut od 1914 godine tvrdi, da apsolutno ništa ne zna, da te knjižice nije imao u rukama niti da ju je vidio. Prije svega moramo istaknuti da je okrivljenik pisao članke u listove, naročito da je napisao odulje članke »Sokolska ideja« i »Sokolski moral«. Svi ti članci odaju stručnu spremu piščevu, koju je mogao steći samo ako se specijalno bavio tim pitanjem, proučio stručnu literaturu i ako je pratio razvitak srpskog Sokolstva. Mora se dakle uzeti da mu je u tančine bio poznat rad za Srpsko Sokolstvo u Kraljevini Srbiji i onaj u Hrvatskoj i Slavoniji.

Iz članaka, što smo ih donijeli, govoreći općenito o Sokolstvu, videli smo kako se tumači značenje sokolske ideje. Isto tako tumači i okrivljenik u svojim člancima sokolsku misao, samo naravski prikriivenije. Iz svih ovih okolnosti, koje smo do sa-

da istakli, nedvojbeno slijedi, da je okrivljenik znao da je cijelo Srpsko Sokolstvo ujedinjeno u Srpskom Sokolstvu, sa sjedištem u kome je okrivljenik bio čak odbornik u stručnom odboru i u kojem je odboru sudjelovao, kako sam priznaje, na sjednicama. Znamo, da su na tim sjednicama bivala dvojica izaslanika Narodne odbrane, što se ističe u mnogim srpskim listovima i što nepobitno izlazi iz one karte, koju je okrivljenik iz Beograda sa banketa poslao Jovi N. Popoviću, na kojoj su potpisani izaslanici »Narodne odbrane« Živojin Dačić i Milan Pribičević. Sa Živojinom Dačićem sastao se češće na raznim sletovima, kojim je zgodama Živojin Dačić držao svoja predavanja obično o sokolima. O radu i u prilog rada za »Narodnu odbranu«. Iz toga nepobitno izlazi, da je okrivljenik morao znati, da je postignuto jedinstvo cijelog Srpskog Sokolstva, da je znao za cilj Sokolstva, kao i za vezu srpskog Sokolstva sa »Narodnom odbranom«.

Premda mu je dakle, bilo sve to dobro poznato, ipak je oduševljeno i intenzivno radio na organizaciji i širenju Sokolstva, i premda mu je bilo poznato da listovi »Srpski Sokol« i »Srpski Glasnik« donasaju članke antimonarhičkog sadržaja, ipak okrivljenik i nadalje piše članke za te listove. Šta više, Žakula se, kao državni činovnik, ne žaca pisati u »Ljetopis američkog srpskog Sokolstva«, za koji smo vidjeli, kako upra-

vo ogavno piše protiv monarhije; i ne žaca se da kao činovnik, naročito nastavnik, druguje sa destruktivnim elementima kao sa Miškom Jovanovićem, Veljkom i Brankom Čubrilovićem itd.

Sve te okolnosti bez dvojbe dokazuju krivicu okrivljenikovu.

*

Osuda u banjalučkom procesu pala je 14 marta 1916, i u toj se osudi kaže, da je »Stevan Žakula kriv, što je, kao vođa Srpske sokolske župe bosansko hercegovačke u Sarajevu, članove društva »Srpski Sokol«, znajući da su ta društva preko sličnih društava u Srbiji ujedinjena bila u viteškoj sekciji »Narodne odbrane«, vojnički disciplinirao i vježbao, da budu borci u narodnoj vojsci za oslobođenje Bosne i Hercegovine, i tim sistematski budio u članovima tih društava težnju da, u zajednici sa srbijanskom vojskom silom ostvari političko ujedinjenje Bosne i Hercegovine sa Kraljevinom Srbijom.«

Optužnica veli zatim, da je Stevan Žakula kriv zločina veleizdaje iz čl. 111 kaznenog zakona, pa se osuđuje na kaznu teške tamnice od 6 godina. Viši sud je tu kaznu povisio na 10 godina. U obrazloženju osude, kaže se o bratu Stevanu Žakuli sledeće:

Uz Dr. Vojislava Besarovića, naj-

više je radio i pisao za Srpsko Sokolstvo Stevan Žakula.

Zastupao je ideju, da svim srpskim Sokolima bude komanda zajednička, jer je svaka Sokolska župa imala drugu komandu, a Sokoli u Kraljevini Srbiji uveli su odmah u svoje sokolstvo komandu srpske vojske. Svojim intenzivnim radom oko Srpskog Sokolstva stekao je takovih zasluga i takav glas među srpskim Sokolima, da je, uz Dr. Vojislava Besarovića, izabran u glavni stručni odbor ujedinjenog srpskog Sokolstva u Beogradu.

Optuženik, kao što i sam priznaje, bješe u svemu četiri puta u Srbiji od 1911 do 1914 godine, i to tri puta na tehničkoj sjednici srpskog Sokolstva u Beogradu i jedan put u Banji Koviljači, prigodom sokolskog sleta.

Presuda ponavlja zatim sve što je izneseno u optužnici i završava:

Stoga je sudište zadobilo uvjerenje, da je optuženik, kao vođa Srpske Sokolske župe Bos.-Herceg., vojnički disciplinovao i vježbao članove društva »Srpski Sokol« znajući da su ta društva preko sličnih društava u Srbiji ujedinjena u viteškoj sekciji »Narodne Odbrane«, i tako nastojao, da budu borci u narodnoj vojsci za oslobođenje Bosne i Hercegovine, te tim radom i pisanjem članaka sistematski budio u članovima tih društava težnju da u zajednici sa srbijanskom vojskom silom ostvare političko ujedinjenje Bosne i Hercegovine sa Kraljevinom Srbijom.

Sokolske svečanosti u zemlji

Sokolsko društvo Beograd V, na Senjaku, osvetilo je prošle nedelje svoju dečiju zastavu, koja je ujedno i prva sokolska dečija zastava u Jugoslaviji. Svečana sokolska povorka pošla je iz doma Saveza Sokola na Terazijama, sa članstvom svih kategorija, a naročito decom iz različitih beogradskih društava, sa konjicom na čelu, i došla pred sokolski dom na Senjaku. Svečanosti je prisustvovao izaslanik Nj. V. Kralja, pukovnik Durbešić, zatim izaslanici Patrijarha i Ministra za fizičko vaspitanje itd. Zastavu je darovao i ujedno joj kumovao, brat Avram Filipović, beogradski trgovac i potpredsednik »Privrednika«, koji je održao vrlo lep govor, pozivajući male sokoliće da ostanu uvek verni Kralju i Jugoslaviji. Govorio je i starešina društva Beograd V, Mihajlo Reljić, te zamenski starešina Dr. Miroslav Matić, a mali zastavnik, Aleksandar Jovanović, položio je zakletvu da će verno čuvati zastavu. Ova lepa svečanost završena je živim patriotskim manifestacijama, a popodne je održan vrlo uspešni javni čas.

Sokolsko društvo Vinkovci, održalo je 4 juna Sokolsku smotru celokupnog članstva i sokolskih četa: Gaboš, Markušica i Otok. Zamenik starešine, br. Aleksandar Nikolić, potpukovnik, otvorio je svečanost, pozdravivši državnoj zastavi i slovenskim zastavama. Pozdravio je prisutnog izaslanika Osečke župe, br. Milana Ključeca i sestru Savadinović, te predstavnike vlasti. Toplim rečima izneo je značaj sokolske smotre u današnjim danima, na što je prosvetlar, br. Đuro Mrvaljević, profesor, kratkim i sredenim predavanjem izneo načela sokolske ideologije. Posle podne je održan javni čas, koga je otvorio govorom, starešina, br. Paja Šumanovac, podvukavši uspeh članstva na sokolskom sletu župe u Osijeku. Na ovom sletu je društvo Vinkovci zaslužno opet dobilo naraštajsku zastavu, te zauzelo prvo mesto u većem broju disciplina i vežbi. Javna vežba je izvedena vrlo uspešno, a naročito je pozdravljena vojska. Javni čas je bio rekordno posećen, kao nikada, a završen je patriotskim govorom br. Aleksandra Nikolića, koji je između ostalog rekao da sokolstvo Kraljevine Jugoslavije, verno amantuje Blaženopodivnog Kralja, produžuje svoj rad, gotovo da se za slobodu Otadžbine do poslednjeg člana žrtvuje.

Sokolska četa Žitkovac je, 4 juna, osvetila svoju zastavu, koju su darovali službenici odeljka Finansijske kontrole. Zastavi je kumovao starešina odeljka, Marko Konjević, a na svečanosti je prisustvovao i brigadni general, Dr. Miroslav Petrović, i drugi ugledne ličnosti. U svečanosti je uzelo učešća matično društvo Aleksinac i sve područne čete, kao i predstavnici župe Niš. Po podne su izvedene uspele javne vežbe, uz učešće mnogobrojnog stanovništva, a na večer je priredena svečana akademija. Svečanost je ostavila najbolji utisak u Žitkovcu.

Sokolsko društvo Bijeljina održalo je vrlo uspešni javni čas, 4 juna. Pre podne prošla je kroz grad manifestaciona povorka, sa mesnom vatrogasnom glazbom na čelu, a po podne je održan javni čas na igralištu sportskog kluba »Semberijac«. Nastupili su u prostim vežbama muška i ženska deca matičnog društva, a u sletskim vežbama, uz učestovanje braće i sestara iz Loznice. Bratska sokolska četa iz Jamene, društva Šid i četa Lješnica, društva Loznica, također su nastupile na vežbama. Vežbe na na spravama izvodili su članovi Društva Bijeljine.

Na večernjoj akademiji, na kojoj su uzeli učešća članice, naraštajke i članovi svih društava i četa, sa biranim tačkama, mnogobrojna publika je živo odobravala izvođačima.

Sokolsko društvo Bitolj je, 4 juna, održalo vrlo uspešni javni čas, uz svečanu povorku kroz varoš, u kojoj

su uzeli učešća i brojni članovi seoskih četa u narodnoj nošnji. Bitoljsko građanstvo je u velikom mnoštvu pozdravilo sokole.

Sokolska četa Bilješevo, doživela je 28 maja vrlo lepu svečanost. Toga dana je osvećena česma, posvećena uspomeni Viteškog Kralja Aleksandra, koju je podiglo Sokolsko društvo Zenica, u saradnji sa četom Bilješevo, u okviru Petrove Petoletke. Svečanosti je prisustvovalo veliko mnoštvo naroda iz čitave okoline, pa se taj dan pretvorio u vanrednu manifestaciju sokolske misli. Govorili su

sveštenik Rade Savić, u ime čete Bilješevo, ing. Gavrić u ime društva Zenica, sreski načelnik Blagojević u ime Bana Drinske banovine, i brat Radmilo Grdić u ime župe Sarajevo, ostavivši svojim plamenim govorom najbolji utisak na ceo narod. Naročito je pozdravljen bio divizijski general, Miroslav Tomić, koji je izvršio svečani čin predavanja česme i koji je čestitao četi Bilješevo na njenom uspešnom radu. Ovom prilikom su Sokoli izgradili i put od stanice do spomen česme.

Sokolsko društvo Turija, župa Novi Sad, održalo je javnu vežbu celog starobebeškog okružja. Svečanost je počela svečanom povorkom kroz selo. Pred opštinskom zgradom starešina društva, br. Subotić, pozdravio je toplim govorom goste i meštane. Po podne su izvedene vežbe na opšte divljenje gledalaca, a najviše simpatija poklonjeno je zajedničkoj vežbi muške i ženske dece, koju je sastavio brat Ivan Đurđić iz Srbobrana. Na svečanosti je uzelo učešća 800 sokolića, sokola i sokolica. U večer je priredeno veoma uspešno sokolsko slavlje.

Svečanost u društvu Horgoš

Sokolsko društvo Horgoš održalo je, 28 maja, vrlo uspešni javni čas, koja predstavlja krunu nastojanja ovog agilnog društva, na najsevernijoj tački naše Otadžbine, koje je naročito za poslednjih tri godine oživelo u svima pravcima, od kada je za starešinu društva došao novi upravitelj škole u Horgošu, Dragomir Volić. Na javnoj vežbi, 28 maja, uzela su učešća i društva Subotica-Matica, Stara Kanjiža, Martonoš i Senta, kao i vod vojnika 34 peš. puka. Svečanosti je prisustvovao i komandant potiske divizijske oblasti, general Ilija Brašić, zatim, u zastupstvu Bana Dunavske banovine, sreski načelnik Emil Putnik; izaslanici ostalih visokih vojnih vlasti, veliki broj viših i nižih oficira, te ugledne ličnosti iz Subotice i ostalih mesta. Selo je bilo iskičeno zastavama i zelenilom, a na večer sjajno osvetljeno. Veličanstvena povorka dočekala je goste, uz oduševljene manifestacije Kralju i Jugoslaviji. Preko četiri hiljade gledalaca prisustvovalo je javnoj vežbi i pozdravljalo svaku tačku, a naročito vojsku, koja je bila predmet najveće pažnje. Nakon bratske večere je general Brašić poveo Kraljevo kolo, što je izazvalo veliko oduševljenje, a narodno veselje je nastavljeno do kasno u noć. Čitavo stanovništvo, bez razlike na stalež i veru, pozdravljalo je generala Brašića i Sokole, te klicalo Kralju i Jugoslaviji. Prihod toga dana je iznosio 7.500 dinara.

Pažnja pretplatnicima!
Pozivamo sve bratske jedinice da odmah pošalju dužne preplate kako za »SOKOLSKI GLASNIK«, tako i za »SOKO«.

Savez Sokola na svečanostima u Bukureštu

Rumunska omladinska organizacija »Straja Tarii« priređuje, u okviru proslave jubileja stupanja na presto Kralja Karola, veliku omladinsku gimnastičku svečanost u Bukureštu. Na tu svečanost pozvan je i Savez Sokola K.J., koji se toj molbi najpripravije odazvao, pa su u utorak ujutro otputovali za Bukurešt braća Dr. Viadimir Belajčić i Dr. Mihajlo Gradojević, zamenici starešine Saveza; te brat Bogoljub Krejčik, potpredsednik Saveznog prosvetnog odbora, da na tim svečanostima zastupaju jugoslovensko Sokolstvo. Delegati Saveza položiće venac na grob rumunskog Neznalog Junaka.

Svečanostima u Bukureštu, koje će se održati od 7 do 10 juna, prisustvovaće i jugoslovenski ministar prosvete, g. Stevan Čirić, te izaslanstvo našeg ministarstva za fizičko vaspitanje.

Sokolski slet u Zagrebu odložen za 25 juni

Veliki sokolski slet sokolske župe Zagreb, koji se je trebao održati u nedelju, 4 juna, a za koji je vladao veliki interes, odlukom Sletskog odbora morao je zbog velikih poplava biti odložen. Sletski odbor, sa Dr. Gavrančićem na čelu, uputio je Upravi Saveza sokola akt o odgađanju sleta, u kome se među ostalim kaže: »Obzirom na nezapamćene poplave na teritoriji naše župe, koje bi većem delu našega članstva sprečile dolazak na slet, danas smo na izvanrednoj sednici stvorili zaključak da se naš slet odloži na dan 25 juna o. g. za stvaranje ovakvog zaključka, osim velikih prometnih neprilika, napose nas je potakao psihološki momenat nesreće, koji nebi mogao dozvoliti našem članstvu da vedra lica i ponosna čela dode na slet, kada mu je sva letina i velik deo imetka uništen, i kad ceo narod njegovog kraja stoji pod težinom ove katastrofe.«

Sokolski spomenik Kralju Aleksandru u Trbovlju

30-godišnicu svog postojanja krunisati će Sokolsko društvo u Trbovlju svečanim otkrivanjem spomenika Kralju Aleksandru Ujedinitelju, koje će se obaviti 18 juna.

Svoju 25-godišnicu je sokolsko društvo Trbovlje proslavilo osvećenjem naraštajskog barjaka, dok je 30-godišnicu odlučilo da proslavi čitavim nizom priredaba, čiji će vrhunac biti 18 juna. U okviru ove proslave društvo Trbovlje je već priredilo omladinski dan, 21 maja, na kojemu je uzela učešća omladina iz čitave okoline.

Spomenik Kralju Aleksandru, koji će, uz velike sokolske svečanosti, biti otkriven 18 juna, delo je vajara Franca Repića. Prikazuje Kralja u naravnoj veličini, u brončanom kipu. Spomenik se nalazi blizu sokolskog doma, na glavnom trgu i predstavlja znak velike ljubavi što ga trbovlijanske radništvo i ostalo stanovništvo, a naročito sokolstvo, gaji prema uspomeni Velikoga Kralja. Na otkrivanju će uzeti učešća i vojska.

Društvo Trbovlje priređuje i izložbu, koja će prikazati tridesetogodišnji razvoj društva, a objavilo je i begato ilustrovanu spomenicu.

Br. Dr. Protić predaje pehar pobednicima na sletu u Kruševcu.

Iz slovenskog sveta

JUGOSLOVENSKO - BUGARSKO BRATSTVO

U nedelju, 18 juna, otvara se u Beogradu velika izložba bugarske knjige, a istoga dana otvara se i u Sofiji velika izložba jugoslovenske knjige. Ove izložbe organizirali su Jugoslovensko-bugarska liga u Beogradu i Bugarsko-jugoslovensko udruženje u Sofiji. Prigodom otvaranja doćiće do srdačnih manifestacija za jugoslovensko bugarsko prijateljstvo, a jedna delegacija bugarskih književnika, posetiće Beograd, dok će jedna jugoslovenska delegacija posetiti Sofiju.

NOVO SLOVENSKO UDRUŽENJE

U sredu je u Beogradu održana konstituirajuća skupština novog društva, koje nosi naslov »Udruženje za slovenske emigrante u Jugoslaviji«. Pravila udruženja potvrđena su od vlasti, a za predstavnika je izabran g. Vasilj Popović, prof. univerziteta. Društvo ima različite sekcije i zaključilo je da započne agilan rad, u duhu slovenskog bratstva; pa je već u početku dobilo lepi broj članova, a pojedini imućni ljudi dali su lepe dobrovoljne priloge. U upravu društva ušle su ugledne ličnosti iz svih krajeva države.

ČESI I SLOVACI U JUGOSLAVIJI

U nedelju je u Daruvaru održana glavna godišnja skupština Česko-slovačkog saveza u Jugoslaviji, na kojoj je uzelo učešća preko 200 delegata, Čeha i Slovaka, iz svih krajeva države. Ujedno je osvećen novi dom Čehoslovačkog Saveza u Daruvaru, a osvećenje je obavio nadbiskup Stepinac. Izabrana je nova uprava Saveza, u kojoj su ušli najugledniji Česi i Slovaci u Jugoslaviji, sa Dr. Smetankom, profesorom Univerziteta u Zagrebu, na čelu. Na večanjima koja su održana, došla je do izražaja najveća saglasnost Čeha i Slovaka u Jugoslaviji, te njihova odanost prema nacionalnoj slobodi i slovenskom bratstvu.

VESTI IZ SLOVAČKE

O teškim prilikama u Slovačkoj pišu, ne samo engleski i francuski listovi, nego i jedan od najuglednijih italijanskih fašističkih listova, rimska »Tribuna«. Italijanski list veli, da su pravo imali oni koji su pesimistički gledali na mogućnost opstanka samostalnosti Slovačke: »Potpuno ukočenje čitavog privrednog života, brzi skok cena, bekstvo inostranog kapitala, porast nezaposlenosti, činjenica da u skladištima ima pšenice još svega za tri meseca, predstavljaju momente, koji su izazvali paniku u čitavoj zemlji. Uz vladu je još ostala neznatna manjina, dok se velika većina slovačkog naroda okreće sve više protiv vlade. Čak i katoličko sveštenstvo odvraća se od nje.«

Ovakvo pisanje italijanskog lista izazvalo je senzaciju u svetskoj javnosti, ne samo zbog toga što priznaje istinu o stanju u Slovačkoj, nego i zato što rimski list podvlači da, protiv slovačke vlade rade dve struje, od kojih je jedna prijateljska prema Poljskoj, a druga prema Mađarskoj. »Tribuna« kaže dalje, da je »veći deo Slovaka za ujedinjenje s Mađarima« i zaključuje da »ovakvo stanje ne može dugo da traje, jer manjina koja je u vladi, ne može da upravlja čitavim narodom«. Strani listovi u o-

vim rečima vide neku vrstu pripremanja duhova za prisajedinjenje Slovačke Mađarskoj, ili bar za novu podelu Slovačke.

O teškom položaju u Slovačkoj piše i »Daily Herald«, koji tvrdi da se zaista sprema podela Slovačke između Nemačke i Mađarske, te da se taj korak pravda nemogućnošću privrednog opstanka zemlje. Deo koji bi pripao Nemačkoj, ustanovio bi se kao drugi protektorat; dok bi mađarski deo bio prosto anektiran. I list »Exchange Telegraph« prima iz Bratislave vesti o kritičnim danima u Slovačkoj, pa naročito podvlači glaseve italijanske štampe da »slovačka vlada brutalno postupa sa Mađarima«, i da se govori o skorom prevratu u Slovačkoj.

Karakteristična za stanje u Slovačkoj je i činjenica, da je šef vladane propagande, Sanjo Mah, pre par dana oštro napao pisanje glavnog organa Hlinkine stranke, »Slovak«, optužujući ga, da radi protiv vlade, da je u službi političkih hazardera itd. Preko polovine akcija toga lista pripada bivšem ministru Sidoru, koga nemački listovi stalno napadaju. Posledica Mahovog govora je bila ta, da je »Slovak« stavljen pod kontrolu vlade, što nemački list, »Der Neue Tag«, odobrava, hvaleći Maha, što istupa protiv sveslovenskih tendencija, za kojima idu neke grupe u Slovačkoj.

ČESI U INOZEMSTVU

Strani listovi javljaju, da general Prhala, koji je prebegao u Poljsku, zaista okuplja izbeglice za češku legiju. On je izjavio da se u svima fabrikama u Češkoj sve više otpuštaju češki radnici i otpremaju se u Nemačku, dok se, naročito u Škodinim fabrikama, nameštaju isključivo nemački radnici. »Daily Herald« javlja, da je broj begunaca iz Češke i Slovačke svaki dan veći i da je u blizini Krakova podignut logor za te begunce. Prema jednoj vesti novosadskog »Dan«, prebeglo je za poslednjih četrnaest dana u Poljsku više od hiljade čeških oficira i vojnika, većinom avijatičara, koji su hteli da pređu u englesku avijatičku službu. U pogledu češkog zlata, koje se nalazi deponovano u Engleskoj, londonski listovi javljaju, da je engleska vlada zaključila, da ostane deponirano u trezorima Narodne banke, sem manjeg dela koga je češka Narodna banka bila deponirala za račun Banke za međunarodna plaćanja.

Američki listovi javljaju, da je češki paviljon na svetskoj izložbi u Njujorku otvoren značajnim govorom bivšeg prezidenta Beneša, i da je naročiti odbor, pod vođstvom predstavnika opštine Lagvardije, sabrao 35 hiljada dolara, za uzdržavanje češkog paviljona.

Francuski listovi javljaju, da je 26 maja stigao u Šerburg poljski parobrod »Batori«, koji je doveo sa sobom 109 čeških oficira i podoficira, koji su odlučili da stupe u francusku stranačku legiju. Parobrod je bio svečano dočekan od francuskih vlasti i stanovništva. Još pre toga stigao je preko Engleske manji transport čeških oficira. Pariski listovi javljaju, da je general Prhala organizuje u Poljskoj češke radnike i izbeglice, kojih skupa ima oko 80 hiljada.

Odložen slet u Ljubljani

Sletski odbor za jubilejni slet Ljubljanskog Sokola, koji je trebao da se održi na Vidovdan, 28 o. m. u Ljubljani, zaključio je zbog tehničkih prepreka, da taj slet odloži. Svoju 75-godišnjicu proslaviće Ljubljanski Soko samo svečanom akademijom, na Vidovdan, a jubilejni slet održaće se prilikom 80-godišnjice Ljubljanskog Sokola, dakle istom kroz 5 godina.

Čitajte i širite
»Sokolski Glasnik«

Česi u Protektoratu

Sa nemačke strane demantuju se vesti stranih novina, da se sprema ublaženje protektorata u Češkoj i Moravskoj. Iz izraza »ublaženje« ni je jasno šta se pod tim misli, jer su strane novine javljale, da se sprema ukinuće protektorata u Češkoj i Moravskoj, zbog teškoća koje se pojavljuju u tima zemljama. Prema vestima koje su zabeležile i naše novine, tvrdi se, da je od Prezidenta Hahe bilo traženo da sednicama češke vlade prisustvuje i jedan nemački činovnik, što je Haha odbio. Tvrdi se čak da su prezidentu Hahi bile date sugestije da odstupi, što je trebalo da dade povod za izmenu institucije protektorata, ali je on i to otklonio. Francuski listovi beleže da bi sadašnji protektor von Nojrat trebao da bude zamenjen jednom vojničkom ličnošću.

Kao što smo već javili, u nedelju se održao u Češkim Budějovicama veliki slet nemačkih nacionalsocijalista, na kome je govorio i državni tajnik Frank. G. Frank je u svom govoru kazao, da Česi moraju da se pomire sa sudbinom i da se obrate od shvatanja, kojima su ih kroz dvadeset godina trovale zapadne sile, demokrati i masoni. Nemci će rado saradivati sa onim Česima, koji to shvate, ali nikako sa onima koji i danas zaljubljeni gledaju u Beneša.

»Treba zato kazati otvoreno, da su pogrešne sve spekulacije koje računaju na to, da će brzo biti promenjena situacija, koju je vođa Hitler stvorio u Srednjoj Evropi, te da će se možda ponovo stvoriti Českoslovačka država. Nemačka nije to što je bila Austrija, i g. 1918 se više neće vratiti, makar koliko se stvarale češke legije, ili počela da radi mafija, propagandom letaka, šaptanja ili lančanih pisama, koja ponovno zavode češki narod. Istorijske se neće opetovati, niti će se još jedanput dati prilika g. Benešu, da na mirovnoj konferenciji laže svet. Mi znamo dobro i one neprijatelje, koji su ostali u zemlji, i opominjemo ih! Predemo li na delo, neće ih spasiti ni g. Krejči ni g. Prhala. A češkoj vladi dovukujemo, da izvede iz zablude svoj narod, da revidira istorijska shvatanja i da prekine sa metodama legionarske ideologije. Sada, kada je 99% češkog naroda stupilo u vladinu stranku, za sve što se događa u Češkoj, odgovorna je vlada«.

Šef policije u Brnu, Dr. K. Schvabe, izdao je naredbu, u kojoj kaže, da pojedinci češke narodnosti sastavljaju i šire ilegalne letke, čiji sadržaj je uperen protiv nemačke države. K tome se pridružuje i usmena agitacija, širenje besmislenih i neverovatnih vesti. Šef policije upozorava, da takav rad izaziva najtežu kaznu za one koji ga provode; a osim toga je od štete i za čitavu češku javnost, jer može da dovede do ugroženja odnosa između građana češke narodnosti i odgovornih faktora Raha te nemačkih građana.

Policajska uprava u Pragu izdala je, prvoga juna, naredbu kojom zabranjuje nošenje čitavog niza značaka: Značku na kojoj su granice bivše Českoslovačke republike, sa natpisom »Naša je bila, naša jest i naša će ostati«; zatim značku sa husitskim znakom i natpisom »Nedamo se!«, pa značku sa natpisom »Za otadžbinu!« i sa grbom češkog lava, itd.

Nemački listovi se žale da se nikada poštovanje prema mrtvima i prema spomenicima zaslužnih ljudi u Češkoj nije ispoljavalo u tolikoj meri kao sada; te da su svi nacionalni spomenici u Pragu uvek puni venaca i cveća; a naročito spomenici Sv. Vavclava, Jana Husa, Masarika itd. Nemački listovi vide u tome demonstraciju, dok im češki listovi odgovaraju, da je poštovanje prema ljudima koji su učili češki narod da neće nikada izginuti, posve prirodna stvar, i da će Česi uvek naći načina da to poštovanje izraze. Tako se npr. javlja, da je prilikom prikazivanja opere »Libuša«, u Narodnom Divadlu, došlo do burnih manifestacija, naročito u momentu kada Libuša peva, da će »če-

ški narod preživeti sve strahote pakla«.

»Pester Lloyd« prima takoder iz Praga, da je ukopčavanje češkog naroda u protektoratski položaj skopčano sa poteškoćama. Madžarski list piše, da Česi grabe svaku priliku kako bi, često sa čudnim sredstvima, demonstrirali protiv današnjeg stanja i izrazili čežnju za českoslovačkom prošlošću. Primećuju se suprotnosti čak i između protektoratskih vlasti i češke zvanične stranke. Tako je npr. ta stranka uložila protest protiv oštre cenzure i protiv zabrane sastajanja, te zahteva slobodu patriotskih priredaba.

Pražki dopisnik »Daily Telegrapha« javlja da je jedan češki poštar, kod koga je nađena mala emisiona radio stanica, bio streljan bez ikakvog suđenja, te da je to »samo jedan slučaj između mnogih«. Poslednjih dana nastao je novi val hapšenja u Protektoratu. — »Manchester Guardian« piše, da su demonstracije čeških fašista inscenirane od Nemaca, da se nađe razlog da se likvidira današnja češka vlada. Engleski list veli, da »Nemačka upotrebljava svoje dobro poznate metode, da izvede neke daljnje promene u Češkoj«.

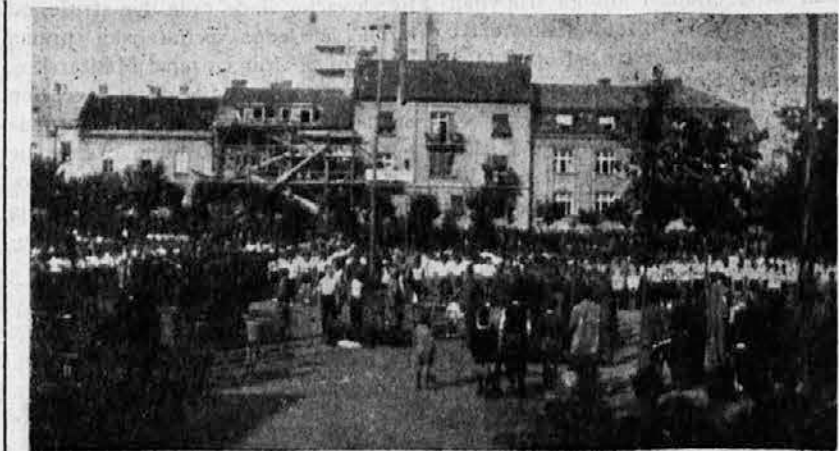
Prema jednom saopštenju D.N.B., protektor von Nojrat je izdao saopštenje, da je pre par dana mučki ubijen jedan nemački policijski komandir u Kladnu, pa se zato određuje zabrana svih skupova, te zatvaranje bioskopa, pozorišta, javnih lokala i škola, zbog podstrekačke akcije velikog dela nastavnika. Postavlja se komesar u opštini Kladnu i suspenduje se češka policija. Ako se krivci ne uhvate do danas na veče, preduzeće se oštrije mere.

Pored vesti, da je ured protektorata nedavno pozvao češku vladu da porodići Koburg isplati 20 miliona švajcarskih franaka, kao oštetu za oduzeta imanja, listovi beleže i naredbu Maršala Geringa, kojom se zabranjuje svaki vazdušni promet iznad Češke i Moravske, pa se time ukidaju sve avijonske linije sa Pragom. Javlja se dalje, da su izdavači čeških listova zaključili da povise cene listovima, zbog toga što je režija silno poskupila, a publika ih sve manje kupuje. Kao što je poznato, svaka praška redakcija ima po jednog nemačkog cenzora, a vesti koje ti listovi objavljuju, su u glavnom vesti »D. N. B.«

List »Volksdeutsche Zeitung« javlja, da je po vladinoj naredbi odstranjen sa trga u Jihlavi spomenik

Javna vežba sokolskog društva Zemun-Matica

Sokolsko društvo Zemun-Matica održalo je 28 maja javnu vežbu na Dečijem igralištu pred Narodnim domom Kralja Aleksandra I. Samo igralište, sve u zelenilu i zastavama dalo

je divan okvir ovoj snažnoj sokolskoj manifestaciji u kojoj je nastupilo celokupno članstvo, vojnici 2. gvozdenog puka »Knjaza Mihaila« i škole za rezervne intendantske oficire, učenici i učenicke Gimnazije i sokolske čete.

Po podne je održano takmičenje četa. Pobedu je odnela četa Kupinovo i time osvojila prelazni pehar, dar brata Branka Živkovića, koga je poklonio Ruski otek društva u spomen svom zaslužnom starešini.

Видовдански поход соколства на Косову

29 juna ove godine navršava se 550 godina od Kosovske bitke i propasti srpskog carstva. Tim povodom sokolske župe Скопље и Цетиње организују велико соколско ходочашће на Косово Поље. Према програму учесници ће се 27 јуна сакупити у Скопљу, у колико се не налазе на прузи Скопље-Косовска Митровица, где ће преноћити. Рано ујутру на Видовдан, учесници ће специјалним возом отпутовати до станице Обилић одакле ће до споменика косовским јунацима ићи пешке. Сви учесници морају бити код места прославе најдаље до 8 часова, јер сама свечаност почиње у 9.

Према сопственој иницијативи, соколска друштва Приштина и Вучитрн организовале и извешће велику штафетну трку са преношењем луче од Самодрже и Грачанице до споменика где ће се ватром из црквених кандила из манастира Самодрже и Грачанице упалити воштанице за помен.

После помена, одржаће пригодне говоре представници свештенства, војске и соколства. Предвиђено је да један виши официр одржи предавање о Косовској битци, после чега би војска извела неколико сцена и представила битку. Онда ће војска, соколи и грађанство придати велики дефиле и поздрав косовским јунацима.

Соколска чета друштва Приштина и Самодрже извешће своје вежбе, а приказаће се народне игре соколских сеоских чета Побужје, Степаново и Смоквица — Русалије. Предвиђено је да се свечаност заврши народним весељем, а Соколско друштво Приштина ће одржати, по могућству пригодну соколску академију.

Учињен је позив соколским друштвима и четима да за овај велики соколски видовдански поход заинтересују и грађанство. Жупа Скопље ће изградити пригодан плакат и значке за учеснике ходочашћа. Значке ће имати карактер свечаности и продаваће се по приступачној цени.

Вл. П. С.

Jana Husa, a trg koji se zvao »Trg slobode«, nazvan je »Bismarkov trg«. Nemačke vlasti su odlučile da od uprave Narodnog divadla u Pragu oduzmu njegovu drugu pozorišnu zgradu, t.zv. Stavovske divadlo, koje će od sada biti nemačko pozorište. Česki listovi pišu, da će Česi dobrovoljnim priložima saizdati novu zgradu umesto Stavovskog Divadla.

Početak javne vežbe s nastupom svih kategorija, donošenjem i dizanjem na jarbol državne zastave, izazvao je prvo oduševljenje publike. Nastupi dece, naraštaja, članova i članica, srednjoškola i četa izvedeni su uzornom. Pored prostih vežbi, narodnih kola, sprava i takmičarskih

Sokolski dom u Gospiću

U nedelju, 4. o. m., osvećen je u Gospiću na vrlo svečan način nov sokolski dom, a posvećen je uspomeni najvećega Sokola, Viteškoga Kralja Aleksandra Ujedinitelja. Osnovu za dom izradio je poznati arhitekt, prof. Ivan Marčelja iz Zagreba.

Na slet je pohrtilo mnogo braće i sestara iz bliže i dalje okolice, koji su nastupili i na večernjoj akademiji već u subotu popodne i na javnoj vežbi u nedelju. Na subotnjoj akademiji dopala se najviše tačka programa koju su izvodili vežbači društva »Sušak—Rijeka«, pod vođstvom načelnika, brata Jova Rapaića, »U boj, u boj!«

Nedelja je osvanula u Gospiću pod morem jugoslovenskih zastava što je davalo svečani izgled. Sa svih strana hrle seoske čete pod državnim barjacima, od kojih mnoge sestre-članice nose na rukama slike Kralja Mučenika i Nj. V. Kralja Petra II.

Osvećenje je obavljeno po trojici svećenika, a prisustvovali su mu mnogi delegati i izaslanici, te mnoštvo građanstva kao i predstavnici vlasti; tako da je prostrani vestibul doma bio pretesan da primi sve uzvanike. S leve strane u sredini postavljeno je poprsje Kralja-Mučenika, delo poznatog zagrebačkog kipara, Kršinića, koju je darovao Kr. namesnik Dr. Ivo Perović. Iza osvećenja održani su mnogi značajni govori: Dr. Petra Zeća, kao starešine društva Gospić, koji je pozdravio delegat, a na prvom mestu izaslanika Nj. V. Kralja; zatim govor brata starešine sokolske župe, Iva Polića, brata brigadnog generala Maksimovića, koji je bio praćen dugotrajnim odobravanjem, jer je izlazio iz duše i srca, dok je poslednji govornik bio brat Cvetić, narodni poslanik, koji je osobito pozvao na uzgajanje Aleksandrovske sokolske omladine po svim našim sokolskim domovima. Brat Cvetić zastupao je Narodnu skupštinu, a general g. Maksimović Savez Sokola; g. bana savske banovine zastupao je g. Ribar, dok je ministar finansija zastupao g. Mirić. Zagrebačku župu zastupali su članovi župske uprave.

Popodne je na letnjem vežbalištu održana javna vežba, a iza nje narodno veselje, koje je potrajalo dugo u noć.

Ne možemo a da ne spomenemo, da je na tu retku sokolsku svečanost pohrtilo lepo jato sokolova iz Sušaka, Drage, Selca, Crikvenice, kao i iz mnogih bratskih društava Ličkog okruga.

Da je sve to tako lepo i izvedeno, i da je dom uopšte u Gospiću podignut, najviše zasluga ima starešine društva Gospić, brat Dr. Petar Zec, senator i zamenik-namesnika kraljevskog, koji sa mnogo takta i energije već vodi više godina ličko sokolstvo.

J. B.

Zbor četnih funkcionera u Biogradu n. m.

Na Duhove je održan u sokolskom domu u Biogradu na moru, sastanak četnih funkcionera, koje su predstavljali starešina, prosvetar i načelnik svake čete. Bili su prisutni delegati četa: Pašman, Banj, Tkon, Kraj i Filipjakov. Na sastanku je zaključeno da se ovoga ljeta održe u svim četama javni nastupi, a da se u augustu održi smotra svih članova društava i četa na letnjem vežbalištu. Tom prigodom bi se priredio zajednički nastup. Za slet u Sušaku vlada veliki interes, pa izgleda da će iz našega društva i područnih četa otići preko 120 članova i naraštajaca, sa glazbom i dve zastave. Zavet S. P. P. izvodi se vrlo uspešno, iako su prilike za rad strašne. Četa Tkon se zavetovala da će izgraditi novi zid oko groblja, četa Filipjakov daje besplatno radnu snagu za gradnju zida oko škole, četa Banj nasipa obalu itd. Ima i mnogo ličnih zaveta. Moral članova u četama je upravo odličan, i pored toga što su svakodnevno napadani, i što su bez ikakve zaštite. Najteže je svakako četi Filipjakov. Njenim članovima je apsolutno nemoguće proći kroz selo sa sokolskom značkom, a načelnik čete brat V. Miklas

Konferencija prosvetara župe Kragujevac

Prosvetni odbor Župe Kragujevac održao je konferenciju prosvetara na dan 29. maja, za vreme župskog sleta u Kruševcu.

Konferenciju, kojoj je prisustvovalo preko četrdeset prosvetara iz svih krajeva Župe, otvorila je sestra Ljubića Filipovića, predsednik ŽPO., a u prisustvu saveznog izaslanika brata dr. Tih. Protića i starešine Župe Kragujevac, brata Miloja Pavlovića. Sestra predsednica je iznela celi saстанak, dajući iscrpan izveštaj o radu ŽPO. za poslednja tri meseca, i iznoseći direktive za rad u jedinicama, naročito onima na selu, i raspored rada po mesecima za celu godinu.

Savezni izaslanik, brat Protić, je isporučio pozdrave Saveza, apelujući da svi sledeju uputstvima svog župskog prosvetara.

Referat o radu H.O. отсека je убедljivo dao starešina Župe, brat Miloje Pavlović. Podvlačeći važnost овога отсека за prilike u kojima наш народ баш данас живи, референт говори о дужностима H.O. отсека, међу којима су најважније: чување народног духа и народних тековина, заштита оних који су због рада на соколству прогоњени и др.

Трећа тачка конференције био је реферат сестре Лепосаве Стојановић: »О проsvетном раду на селу, с нарочитим обзиром на рад код жена«. Веома исцрпно говорила је сестра Стојановић о томе, шта би практично требало учинити за проsvећивање сеоске жене. Затим говори о нар. умотворинама, хигијени у сеоској кући и др.

Четврта тачка дневног реда био је реферат брата Светозара Милошевића, тајника ЖПО.: »О соколској штампи«, изnoseћи велике користи које проистичу из последње реформе соколске штампе, као и начин, на који и најсиромашније јединице могу да добу до средстава за претплату.

Jubilej društva Teslić

Sokolsko društvo Teslić je, uz sudelovanje sokolskih jedinica župe Tuzla, proslavilo, 28. maja, 20-godišnjicu svoga rada, pa je tom prilikom razvilo naraštajsku zastavu, kojoj je kumovao Nj. K. V. Kraljević Tomislav. Na svečanosti su uzeli učešća članovi iz svih 11 seoskih četa овога društva, u krasnim narodnim nošnjama. Brojna je bila i sokolska konjica, a čitava varoš iskićena zastavama. Na ulazu u varoš bio je podignut slavoluk, gde je izaslanik visokog kuma, potpukovnik Đorđe Milačić, bio dočekan od predstavnika župe i društva. Nakon dočeka priredena je svečana sednica, a zatim je na letnjem vežbalištu obavljen svečani čin razvijanja naraštajske zastave. Razvijanje je obavio potpukovnik Milačić, predavši nakon toga zastavu starešini društva, Dr. P. Guteši, koji ju je predao načelniku, Josipu Sekeli, a ovaj vodi naraštajaca. Izaslanik bana Vrbaske banovine, brat T. Tolacije, pozdravio je Sokolstvo u Tesliću, nakon čega je starešina župe Tuzla, brat Nikifor Todić, održao sjajan govor, pozivajući sokolsku omladinu da pade za primerom velikih junaka, za dobro Kralja i Otadžbine. Svi govori su bili popraćeni zanosnim manifestacijama ogromne mase sokolstva i ostalog naroda.

Posle svečanosti formirala se poverka, u kojoj su bili sokoli, muzike, konjica, biciklisti, četnici, vatrogasci i ostala teslička udruženja, tako da Teslić nije još nikada video slične poverke. Na banketu koji je održan u podne, čulo se više rodoljubivih govora, a posle podne je održana javna vežba, na kojoj su, sa vrlo lepim uspehom, nastupile sve kategorije članstva, u prisustvu velikog mnoštva gledalaca.

nesme uopšte ni da se pojavi. Pa ipak, oni rade i vežbaju. Njihova izdržljivost zaslužuje zaista divljenje.

J. M.

Smrt Pavla Popovića

U nedelju na veče preminuo je u Beogradu jedan od najzaslužnijih i najpoznatijih jugoslovenskih naučnika, profesor beogradskog Univerziteta, Pavle Popović.

Poč. Popović je rođen 1868 u Beogradu i mladi je brat drugog našeg uvaženog naučnika, Bogdana Popovića. Škole je učio u Beogradu, Parizu i Zenevi, pa je već god. 1904 bio postavljen za profesora istorije srpske književnosti na Velikoj školi; a kada se ta škola, 1905, pretvorila u Univerzitet, postavljen je za profesora istorije jugoslovenske književnosti. Za vreme rata služio je kod Vrhovne komande, ali je naročito delatnost razvio u specijalnim misijama, koje su mu bile poverene u Italiji, Francuskoj i Engleskoj, gde je odličnim člancima, predavanjima, brošurama i knjigama upoznao svet-sku javnost sa našim kulturnim životom i sa našim nacionalnim aspiracijama. Bio je i član Jugoslovenskog odbora u Londonu i uređivao je Jugoslovenski bilten, na engleskom jeziku. Posle rata je nastavio radom na beogradskom Univerzitetu, gde je odgojio čitave generacije mladih književnika i profesora književnosti. Za svoje zasuge izabran je za redovnog člana Akademije Nauka, a naročito delatnost je razvio u Srpskoj književnoj zadruzi, čiji je predsednik bio kroz dugi niz godina. Književni rad Pavla Popovića je vrlo obiman i značajan. Pisao je dužboke studije o »Gorskom Vijencu«, o istoriji stare i nove jugoslovenske književnosti, o srpskoj dramu u 18 veku, o Milovanu Vidakoviću, o našem narodnim pesmama, o čitavom nizu naših najuglednijih književnika itd. Naročito mu je značajno delo »Jugoslovenska književnost kao celina«. Uživao je velik ugled u domaćem i stranom naučnom svetu i sarađivao je u najuglednijim stranim časopisima.

Sa Pavlom Popovićem nestaje iz naše sredine jednog od najzaslužnijih i najuglednijih lučonoša jugoslovenske kulture, koji je u celom svom radu bio prožet nacionalnim osećanjem i koga su resile retke građanske vrline. Ime Pavla Popovića ostaće u većitoj uspomeni svakog kulturnog Jugoslavena. Slava mu!

Župska takmičenja u Varaždinu

Sokolska župa Varaždin održala je, 4 juna, na letnjem vežbalištu, deveto župsko takmičenje. Takmičilo se 26 vrsta, sa 167 pojedinaca. Naročito je oštra borba bila za venac Blaženopočivšeg Kralja Ujedinitelja, koji je ove godine osvojila četa Senkovec, u maloj razlici bodova ispred četa Nedelište i Budinščina. Kao pojedinci zauzeli su prvo mesto br. Hubert Krnoul (Senkovec), a drugo br. Đuro Krizman (Nedelište).

U 10-boju prvo mesto osvojila je vrsta društva Čakovec, a drugo vrsta društva Varaždin. Prvak župe na 10-boju je br. Stjepan Đurak (Varaždin), a drugi br. Emil Krnoul (Čakovec). Prvakinja župe među članicama je sestra Blanka Suligaj (Varaždin).

Medu vrstama muškog naraštaja plasirala se je kao prva vrsta iz Čakovca, a kao druga vrsta iz Varaždina. Među pojedincima najbolji je brat Milan Rojačić, a kao drugi brat Vlado Crnković (oba Varaždin). Prvo mesto među naraštajkama osvojila je vrsta Varaždin, a drugo vrsta Čakovec. Prva sestra Blanka Marc (Varaždin), druga sestra Jelena Star (Čakovec). Takmičenja je pratila sa interesovanjem brojna publika.

Istoga dana održan je i glavni nastup Sokolskog društva Varaždin uz učestvovanje okolišnih društava i četa. Praćeno sokolskom muzikom došlo je na vežbalište sveukupno članstvo, pod tri barjaka. Sa govornice, ukrašene slovenskim zastavama, održao je govor starišina društva, brat Vlado Pongračić.

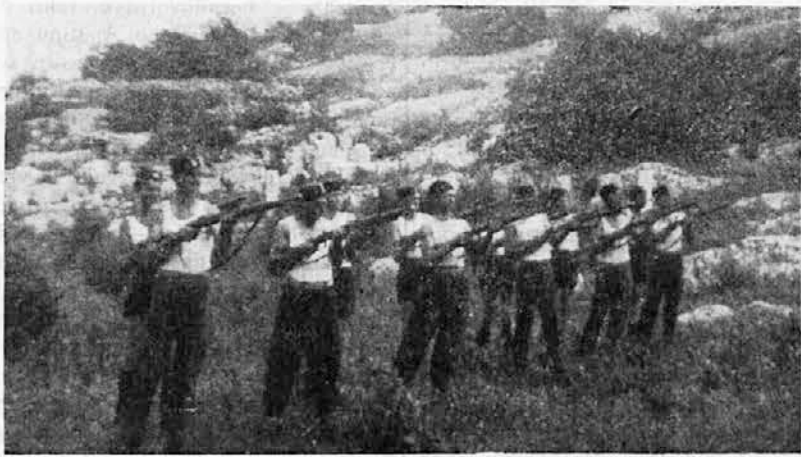
U raznim vežbama nastupilo je preko tri stotine vežbača raznih ka-

Streljački otek sok. društva Betina

Sokolsko društvo Betina, župa Šibenik-Zadar, održalo je, od 15 do 20 maja tečaj za uvežbavanje prostih vežbi, sa svim kategorijama, za 1939. Tečaj je vodio župski prednjak, Ronac Veljko. — Društvo je napravilo i dva pešačka izleta, sa svim kategorijama, sa ciljem da bi se članstvo i naraštaj upoznali sa izvođenjem vojničkih i sokolskih vežbi, u duhu odbrambenog vaspitanja. Zaslugom brata načelnika, Filipa Draga, izra-

dilo se je 15 komada drvenih pušaka, koje potpuno odgovaraju vojničkim puškama.

Radi gađanja sa vojničkim i malokalibarskim puškama, osnovan je »Streljački otek«, sa članova 30, naraštaja 10. i samo se čeka na dobavu pušaka, što bi bilo od velike potrebe i radi polaganja ispita za skraćeni rok u vojsci, prema novom pravilniku.

Ministar Purić o našoj spoljnoj politici

Ljubljansko »Jutro« donosi da je na kongresu bivših francuskih ratnika sa solunskog fronta, koji je održan na Duhove u Lorientu, održao jugoslovenski poslanik u Parizu, Boža Purić, govor, u kome je rekao između ostalog:

»Jugosloveni dele s vama gledište o narodnoj časti i dostojanstvu i Jugosloveni hoće doprineti svoj deo tom nacionalnom dostojanstvu, za odbranu mira. Bili smo svedoci izvanredne preobrazbe francuskog naroda, čiji je preporod čudesan. Moćna, jedinstvena i samosvesna Francuska je temelj evropskog ravnovesja i mira u Evropi. Na drugoj strani su se pojavile važne promene i u engleskoj politici. Engleska je sada solidarna s nekim državama, kojima je Francuska ponudila također svoju pomoć. To jemstvo dveju zapadnih sila došlo je kao posledica brisanja triju država sa svetske karte. Smisao je tog jemstva: »Ne dajte se, i ako ćete se vi braniti, i mi ćemo vas braniti«.

Prelazeći na jugoslovensku politiku poslanik g. Purić je rekao: »Geografski i strategijski zauzima Jugoslavija važan položaj, koji joj naređuje, da vodi politiku predviđanja i opreza. Ona se jednostavno trudi, da nebi izazvala konflikt, koji bi lako mogao postati opšti. Sa svojom politikom Jugoslavija radi za mir, svoj i Francuske. Ako se Jugoslavija odlučila uspostaviti dobre odnose sa susjedima, ima u tom pogledu mirnu savest, jer je poradila sve, da se izbegne ratu. Ta politika nije ni politika slabosti niti uslužnosti. Jugoslavija hoće ostati slobodna i nezavisna. Nema sile na svetu, koja bi mogla zastrašiti njen narod. Ili zar ko misli, da se Jugoslavija nebi branila, ako bi bila napadnuta? Jugosloveni nisu nikad zaboravili, što su za njih učinili francuski ratnici. Naše dve države, koje su se zajedno borile za iste ideale, ostaće udružene, jer imaju iste interese«.

JAVNI ČASOVI SOKOLSKIH DRUŠTAVA U BEOGRADU

Sokolsko društvo Beograd III održava u subotu, u 20,30 časova na svom letnjem vežbalištu, Vojvodanska ulica, javni čas. Svira vojna muzika.

Sokolsko društvo Beograd II održava na svom letnjem vežbalištu, u Gornjem gradu, javni čas u nedelju, 11 juna u 16,30 časova. Preporučamo što brojniju posetu.

tegorija. Članovi i naraštaj odigrali su »košarku«, koja se je zbog borbenosti osobito svidela publici. U odbojci pobedila je vrsta iz Varaždina.

Iz slovenskog Sokolstva

ČEŠKI SOKOLI NEĆE DA MENJAJU NAČELA

»Sokolski Vjesnik«, zvanični list Češke Obce Sokolske, objavljuje u broju od 21 maja na uvodnom mestu članak pod naslovom »Nećemo izdati sami sebe!«, povodom nastojanja o spajanju telovežbačkih organizacija u Češkoj i povodom traženja Orlova da Soko izmeni svoja osnovna gledišta, ako hoće da Orlovi stupe u sokolsku organizaciju.

Članak veli, da će i onda, ako članovi ostalih organizacija uđu u Soko, članovi sokola činiti ogromnu većinu zajedničke organizacije i prema tome Sokolstvo ne sme da popusti od načela, kojima se kroz 80 godina rukovodilo. Za ljubav spajanja, Sokolstvo može da pravi kompromise, ali ne može dopustiti da se izmeni u tolikoj meri, da se time odrekne svojih osnovnih načela. Soko nikada neće zatajiti ni Tirša ni Fignera; ni izrično ni prećutno. Ko to od njega traži, radi isto kao da bi tražio od hrišćanske crkve, da zataji Hrista. Tirš je ostavio u amanet Sokolstvu ideju napretka, baš zato što je nazadnjaštvo smatrao najvećom nesrećom za narod. Nikakve »nove prilike« ne mogu da prinude sokolstvo, da samo od sebe napusti svoju ideju osnovu, i kad bi to učinilo, nikakvi taktični obziri ne bi mogli da ga opravdaju pred narodom današnjice i sutrašnjice.

Članak veli dalje, da Sokolstvo ne može da se odrekne ni načela proglašanih na sedmom kongresu sokolstva, a to su narodna misao i misao napretka, demokratije i socijalne pravde. Te ideje tvore bitnost sokolstva i deo češkog narodnog karaktera. Konačno članak ističe, da sokolstvo treba da ostane verno i svojoj misli potpune nezavisnosti prema svakome, a naročito prema partijama i predstavnicima vlasti. To treba naročito naglasiti danas, kada se javljaju tendencije da se na sokolstvo vrše uticaji sa strane vlasti, ili sa strane crkvenih organizacija.

POLJSKO SOKOLSTVO I OLIMPIJADA

Načelnik Saveza poljskih Sokola, Jan Fazanović, obišao je nedavno sve glavne jedinice u zemlji da prouči stanje priprema poljskog Sokolstva za buduću olimpijadu. Prema tome je odredio ove olimpijske kandidate: Kozmana i Petrzevskog iz Varšave, Bregulu iz Katovica, Levinskog iz Krakova, Gacu, Šlosareka i Sladeka iz Katovica, Radojeviškog iz Poznania i Betinu iz Bromberga.

Mađarski gimnastički savez pozvao je Savez poljskog sokolstva da održi s njime dva gimnastička takmičenja, u jesen ove godine. Poljaci su poziv primili.

Čitajući novine...

Splitski »Katolički List« donosi, a Zagrebačka »Hrvatska Straža« prenosi, ovu noticu:

»U sokolskom programu na prvom je mestu: Vjera u Boga. Tako piše »Sokolski Glasnik«, pa to tumači ovako: »Ovaj program može da važi za Sokole svih veroispovesti u Jugoslaviji, u kojoj su svi građani jednobozici, tj. svi veruju u Boga (i hrišćani i muslimani i jevreji) i nema nezna-božaca. Prvo dakle, ono što je vazda i u duši narodnoj prvo, — jaka vera u Boga.«

Dakle svi pod jednu kapu! A ipak vjera u Boga mora nužno i logički dovesti do jedne objavljene vere i jedne prave crkve.«

Kako se vidi, ovi klerikalci bi hteli, ni više ni manje, nego da od nas Sokola naprave neke jezuitske inkvizitore! Najpre su nas napadali da smo bezbošci, a kada velimo da smo »za jaku veru u Boga«, onda nam prigovaraju što smo jednako za pravoslavlje kao i za katoličku veru u Boga, umesto da objavimo krstaški rat svima ostalim verama, sem katoličke. Isto tako nam zameraju što hoćemo sve pod jednu kapu, narodnu, umesto da narod podelimo na toliko kapa, koliko ima župničkih kancelarija u našoj zemlji, pa da tako sav narod na koncu dođe ipak pod — klerikalnu kapu...

U jednu reč: Šta nam vredi jaka vera u Boga, kada nemamo jake vere u »Katolički list« i u »Hrvatsku strazu«!

Zagrebačka »HRVATSKA STRAŽA« se silno ljuti na uglednog poljskog profesora i naučnika, Dr. Golombeka, zato što je na nedavnom predavanju, koje je održao u Zagrebačkom Narodnom sveučilištu, »završio borbenim nacionalističkim parolama, zanosno i uzbudljivo«, i što je time »održao političko propagandističko predavanje«, u pitanju odnosa Poljske prema Rajhu. — »Hrvatska straža« primećuje na to, da je Golombek »govorio u hrvatskoj sredini i u središtu Hrvatske, pa je morao voditi računa i o hrvatskim osećajima i hrvatskom rodoljublju«.

Koliko mi znamo, predavanje Dr. Golombeka je od čitave publike bilo vrlo srdačno primljeno, možda baš zato što je govorio na način koji »Hrvatskoj straži« smeta i što je podvukao slovensku notu. A jadni Dr. Golombek nije kriv što ne zna, da u Zagrebu postoji i grupica oko »Hrvatske straže«, koja smatra da Hrvati nisu Sloveni nego Goti, pa da bi prema tome morali biti bliži gledištu Rajha, nego gledištu Poljske (makar da ta grupica tvrdi da je jedina katolička, a Poljska je izričito katolička zemlja...).

Sokolsko slavlje u Kočevju

U nedelju, 4 juna, održano je u Kočevju, u Slovenačkoj, veličanstveno sokolsko slavlje, na kojemu je uzelo učesća nekoliko hiljada gostiju i čitavo slovenačko stanovništvo, te sokolstvo Kočevja i čitave okoline. Slavlje je održano u narodno-odbrambenom duhu, priredjena je vrlo uspešna javna vežba i veličanstvena povorka, koja je bila od čitavog slovenačkog pučanstva srdačno pozdravljena. Starišina društva, ing. Vinko Sadar, je u zanosnom govoru podvukao ljubav Sokolstva za Kralja i Jugoslaviju. Ing. Mačkovšek je pozvao kočevske Slovence da i dalje brane svoju narodna prava, te da novi sokolski dom u Trbovlju bude tvrdjiva narodno-odbrambenog rada. Govorili su još braća Mrčun, Županc i Figar.

Sjajan utisak što ga je ostavilo ovo veličanstveno slavlje, gotovo da je bio pokvaren od teške nesreće koja je mogla da se desi, jer je čitav novi dom mogao da postane žrtvom požara, da nije sokolima uspeo da spreče zlobnu nameru. Komisija je utvrdila da je požar podmetnut, pa se nadamo da će se krivci pronaći i strogo kazniti.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Nemačka revija »Zeitschrift für Geopolitik« objavljuje članak Albrehta Haushofera, koji je jedan od najaktivnijih saradnika ministra Dr. Hessa, o izgledima eventualnog rata u svetu. Autor misli da su razlike između bloka totalitarnih država i bloka demokratskih država nepremostive i da je današnje zatišje samo privremeno. O eventualnom budućem ratu g. Haushofer kaže, da će biti strašan, i veli:

»U budućem ratu će biti sve drugačije nego do sada, počevši od postupaka sa ranjenicima i zarobljenicima, pa do poštivanja međunarodnih običaja. Čak će akreditirani diplomati država koje će se zaratiti, uspeti vrlo teško da napuste granice zemlje u kojoj se nalaze. Smrt se neće zaustaviti ni pred ženama ni pred decom, a vrlo verovatno ni pred ranjenicima i zarobljenicima. Moramo računati sa vraćanjem na ratne običaje iz tridesetogodišnjeg rata«.

»Lidove Noviny« objavljuje članak F. Peroutke o promenama u engleskoj politici, u kome se naročito podvlači nedavni napis u londonskom »Timesu«, koji je govorio o »zamorenosti« izvesnih engleskih državnika, a naročito g. Čemberlena i Halifaksa. Peroutka tvrdi, da to zapravo znači, da je Engleska zamorena g. Čemberlenom, i da želi da ga se na lep način reši, i pored toga što on svim silama nastoji da vodi politiku zaokružavanja, koja se danas pretvorila u zvanični engleski kurs. Na taj način se Čemberlen našao na istoj liniji sa Idnom, Čerčilom i ostalim svojim protivnicima. Ali Engleska sasvim indiferentno gleda na to, kako današnji Čemberlen demantuje jučerašnjeg Čemberlena i misli, zajedno sa »Timesom«: Najbolje onda nikakav Čemberlen!... Možda na sve to imaju uticaj diplomatski manevri Rusije, koja želi da obračuna izvesne račune sa Čemberlenom i koja nikako nema nameru da mu olakša položaj. A možda ga i sami Englezi smatraju za čoveka prilično naklonjenog kompromisu, pa se boje da bi u odlučnom času mogao opet da napravi neki neodlučni gest. Možda će ga Engleska zadržati još neko vreme, kao kulisu, iza koje će uspešnije provoditi promenu svoje politike; ali je jedno nesumnjivo, da Engleska prestaje da bude čemberlenovska. Intenzivnost, kojom se traži savez sa Rusijom i kojom se nastoje odstraniti sve prepreke na tom putu, pokazuje dovoljno da se Engleska potpuno obratila politici zaokružavanja, koju ona naziva politikom kolektivne bezbednosti.

»Pester Lloyd« polemizira sa engleskom štampom, koja je nedavno objavila vest, da će Nemačka u avgustu okupirati Mađarsku. Mađarski list tvrdi, da je ta vest netačna. U slučaju da budu napadnute granice, ili nezavisnost Mađarske ma s koje strane, takav bi napadaj naišao na otpor, čija bi snaga iznenadila.

Povodom teorija o »životnom protoru«, napisao je mađarski univerzitetski profesor, Karolji Balaš, u listu »Nemzeti Ujság« članak, u kome kaže da i Mađarska ima svoj

ČASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu
klinaca i značaka.

životni prostor, a to su njene hiljadu-godišnje granice, kojih se ni jedan Madžar ne može odreći.

„Lidove Noviny“ javljaju: Hitlerova mladež će ove godine u većem opsegu provesti izmenu sa jugoslovenskom omladinom. Između ostalog se sprema za mesec septembar veliki tabor Hitlerove mladeži u Beogradu, u kojemu će uzeti učesća 400 omladinaca, a prirediće se i izleti brojnih odeljaka Hitlerove mladeži u Beograd.

BIBLIOTEKA ZA POZORIŠTE LUTAKA I DEČJIH POZORIŠTA

U izdanju Prosvetnog odbora Saveza Sokola KJ, izašla je već i 18 sveska Lutkarske biblioteke, pod naslovom »Pravda i krivda«, od brata Jovana Udickog. Pozorišni komad je u 5 činova, a obrađen je po narodnoj priči. Cena mu je svega 2 din.

Da bi sve jedinice, a u prvom redu lutkarska i dečija pozorišta, mogla prinoviti svoj repertoar novim komadom, toplo preporučamo svima ovaj pozorišni komad. Bratski otisci mogu poručiti od Prosvetnog odbora Saveza Sokola u Beogradu, — Poštanski fah 342.

PREDNJAK ZA SOKO U ANTOFOGASTI

U vezi naše vesti o prednjaku koji je potreban Jugoslovenskom Sokolu u Antofogasti (Čile), napominjemo da reflektanti treba u celosti da ispunjavaju uslove koji su u toj vesti naznačeni, a ponude treba da šalju direktno na adresu: Marko Biskupović, Consulado del Reino de Jugoeslavi-ja, Antofogasta — Casilla 371 — Chile; ili neka ih pošalju župi, a župa neka ih prosledi na tu adresu.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolsko odeljenje Državne narodne škole »Kral Petar II« iz Subotice, priredilo je u četvrtak, 8 juna, na Kolarčevom univerzitetu u Beogradu, veliku sokolsku akademiju, koja je odlično uspeła. Ovo jedinstveno školsko odeljenje kod nas, je svoj školski rad usko povezalo sa radom Sokola i na tome polju pokazalo do sada zavidne rezultate.

Sokolsko društvo Jagodina je održalo, 4 juna, javni čas, u saradnji sa Artiljerijskom podoficirskom školom u Čupriji. Starešina društva, brat Josip Bekerus, otvorio je čas lepim pozdravnim govorom, našto je uzeo reč starešina župe Kragujevac, brat Miloje Pavlović, čiji je rodoljubivi govor izazvao najveće oduševljenje. Javnom času je prisustvovao i načelnik župe, Josip Prohaska, zatim komandant artiljerijske podoficirske škole itd. U vežbama su uzeli učesća, sa jednom tačkom, i pitomci Artiljerijske škole, pa je čas doživio vrlo lep uspeh. Na večer je održana uspeła akademija.

Sokolsko društvo Sinj proslavilo je 27 maja majčin dan. Predavanje o majci održala je g-da profesor Večeri-ri-ri-ri, koja je odlično prikazala ličnost majke u raznim literaturama, u našoj narodnoj pjesmi i u socijalnom životu. Dve učenice ženske škole deklamovale su dve pjesmice o majci, a diletantski otek sokolskog društva prikazao je komad, naročito napisan o-l brata VI, Kurtina, učitelja, prosv. referenta sreskog načelstva, pod naslovom »Majčin dan bez majke«. Komad je socijalan. Režirao je sam autor, a izvedba je delovala duboko

svojom realnošću, psihološkom doteranošću i tragikom.

Pošto je komad uvek aktuelan, Sokol. društvo Sinj odlučilo je, da s ovim komadom gostuje i u drugim obližnjim sokol. društvima, zbog bratske saradnje.

Sokolska četa Golubić, društvo Knin, priredila je 29 aprila propagandni sokolski dan. Delegati župe i matičnog društva pregledali su tehnički i prosvetni rad čete. Posle toga je agronom, brat Perović, održao u prisustvu 200 sokola i prijatelja vrlo lepo predavanje iz poljoprivrede. Na kraju je održan šeoski zbor, koji je dodelio četi zemljište za gradnju sokolskog doma i vežbališta, na najlepšem kraju sela. Pripravni radovi su gotovi, pa će u skorom vremenu početi gradnja, zaslugom agilnog referenta S. P. P., brata Panić Tode.

Sokolska župa Mostar treba za rad u svojim društvima jednog vrsnog prednjaka, koji bi u prvo vreme naročito delovao u jedinicama na ostrvu Korčuli. U župi Mostar bi dobro došao i jedan nastavnik gimnastike, koji bi se stalno tamo nastanio. Ona braća koja se interesuju za ovo, neka se obrate Savezu Sokola K. J.

Sokolsko društvo Krupanj, potrešno velikom nesrećom koja je zadesila Belu Palanku, prikupilo je među svojim članstvom i ostalim građanstvom sumo od din. 350 i poslalo preko Udruženja Piroćanaca, da se raspodeli stradalnicima.

Читајте и ширите „СОКОЛСКИ ГЛАСНИК“

Prilike kod nemačke manjine

Nedavno je u Apatinu, u Vojvodini, održan zbor nemačkog »Kulturbunda«, na kome je govorio i gaulajter za Bačku i Baranju, ing. Šprajcer, završivši svoj govor rečima, da je »Apatin od iskona bio nemački i da će za uvek nemački ostati«. A u pozivu na zbor se govorilo o »nemačkom maršu na Apatin«! Sva naša štampa u Vojvodini je sa čuđenjem zabeležila ovakve provokatorne izjave, a novosadski »Dan« javlja, da su one i u izvesnim nemačkim krugovima izazvale nezadovoljstvo, tako da je zbog manifestacija u Apatinu advokat Šmit iz Sombora predao ostavku na položaj predsednika u »Kulturbundu«. Osim toga je g. Šmit dao novinama izjavu, da »osuduje svaku manifestaciju koja bi izazvala, ili vredala osećaje, bilo vlasti, bilo ostalih narodnosti u zemlji«. — G. Šmit je osim toga kazao da u krugovima Nemaca postoji spor koji se odnosi i na izbor voda i na načela, po kojima treba da se vaspitava nemačka omladina.

Daruvarska ljevaonica željeza i tvornica strojeva, Daruvar

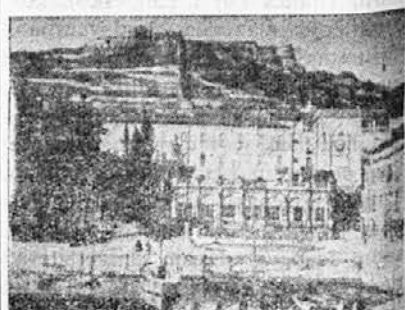
Preduzimamo sve poslove, koji zasi- jecaju u našu struku.

NAJVEĆI ZIBOR MUZIČKIH INSTRUMENATA

„SCALA“

BEOGRAD — Kralja Milana 9
Prodaja za gotovo i na otplatu.

LEČILISNI HOTEL PALACE
Med. Dr. Josip Avelini, HVAR

Hotel potpuno reno- viran sa tek, toplom i hladnom vodom u svim sobama, sobe sa kupati- lom, apartmani, društve- ne prostorije, sunčane te- rase, sjenoviti park, kur- salon, vlastito tenis igra- lište, motorni čamac za izlete u Biševsku Špilju.
PENSION Din. 60.— 100.—

SVE OD GUME

KOD

„AMERICAN-GUME“

Najveće stovarište gumene i ce- loloidne robe. Gumena creva za vodu vino i kiseline. Najveći izbor gumene tehničke robe za industriju i zanatstvo. Lopte za odbojku i igru. Za braću sokole popust 5—10%. Jedina specijalna sokolska radnja u Jugoslaviji. Fabrično stovarište fabrične cene

BEOGRAD

KNEZ MIHAJLOVA UL. BR. 3

AMERICAN-GUMA
JOVAN VUČKOVIĆ

КРОЈАЧКИ САЛОН

НОВАК ПУТНИК

БЕОГРАД, ЧИКА ЉУБИНА 10
ТЕЛЕФОН 26-412

Klišea

za jednu i višebojnu štampu

IZRAĐUJE

CINKOGRAFIJA

„AVALA“

Beograd, Jakšićeva ul. 4
TELEFON 30-240

ИНДУСТРИЈСКО И ТРГОВАЧКО А.Д.

ГЕНЕРАЛНО ЗАСТУПСТВО ЗА ЈУГОСЛАВИЈУ

„STEIRISCHE GUSSTAHLWERKE A. G.“ — JUDENBURG-WIEN-KÄLN

ЗАГРЕБ

Краљице Марије 25 — Телефон 63-86

БЕОГРАД

Карађорђева 71 — Телефон 29-606

ЉУБЉАНА

Тиршева улица 35а — Телефон 48-63

Стовариште челика и
машина за обраду челика.